

Bureau Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Utrecht, 14 mei 2021

Geachte mevrouw Hamer,

Het formeren van een nieuw kabinet biedt de gelegenheid politieke keuzes te maken in een meerjarenperspectief. In deze brief willen de 13 wetenschappelijke en beroepsverenigingen aangesloten bij P3NL uw aandacht vragen voor een aantal zaken betreffende de jeugdhulp en de geestelijke gezondheidszorg (in het vervolg van deze brief afgekort tot ggz) die maatschappelijk gezien urgent zijn en wat ons betreft een kans vormen voor de nieuwe regering. Hierbij zullen wij ons, gelet op de vele signalen die nu worden afgegeven richting de partijen die een nieuw kabinet moeten proberen te formeren, beperken tot drie zaken:

- De focus op het bieden van de juiste zorg op de juiste plaats door de juiste professional;
- Het aanbod van gedragswetenschappers bij de herstelopgave voor Nederland na de crisis als gevolg van de corona-pandemie;
- Een noodkreet van de professionals aangesloten bij de leden van P3NL om nu de knelpunten in de jeugdhulp en jeugd-ggz op te lossen.

Focus

Vanuit P3NL willen we het nieuwe kabinet oproepen te blijven focussen op de juiste zorg op de juiste plaats door de juiste professional. Hiermee zeggen we vanuit het perspectief van professionals onder meer iets over het belang van signalering, diagnostiek en vroege interventie.

Wij hebben de overtuiging dat deze drie zaken kunnen bijdragen aan het terugdringen van wachtlijsten en het beheersbaar houden van de zorgkosten. Bovendien kan beter worden aangesloten bij de initiële zorg- of begeleidingsvraag als er niet direct een zorgaanbod wordt geboden vanuit de context waar die vraag werd gesteld, maar eerst wordt gezocht met de patiënt/cliënt naar het best passende antwoord; dat kan ook elders worden gevonden. Dat leidt tot passende zorg en vraagt om samenwerking tussen de verschillende domeinen. Een nieuw te vormen kabinet kan daar de beleidsvrijheid en financieringsruimte tussen de huidige schotten en wettelijke kaders voor bieden. Wij noemen dit 'antwoordgerichte zorg'.

Aanbod

De professionals aangesloten bij de leden van P3NL (ruim 38.000 psychologen, psychotherapeuten en pedagogen) hebben in de dagelijkse zorg de volgende uitgangspunten: gezond blijven in plaats van beter worden, psychische hulp voor iedereen die het nodig heeft en gelijke kansen voor iedereen. Hierbij willen we nadrukkelijk meer de mens zien en niet alleen de psychische aandoening en streven we naar snelle intake en zorg die al gemobiliseerd wordt in de directe omgeving van mensen. Beter nog: we zouden willen inzetten op preventie, te beginnen bij de jeugd. Hierbij kijken we naar alle levensgebieden van positieve gezondheid. Extra aandacht moet er wat ons betreft op dit moment echter zijn voor de psychologische zorg in crisissituaties en in het kader van psychose, trauma en ptss.

Bij de hersteloperatie die nodig is na de corona-crisis moet er wat ons betreft ruim aandacht zijn voor psychologische zorg. Het belang van psychologische zorg na een IC-opname is inmiddels evident, maar ook in bredere zin is deze zorg nodig. Denk aan de impact van de crisis in de thuissituatie, werkomgeving en op school.

Gedragswetenschappers zoals psychologen, (ortho-)pedagogen, systeemtherapeuten, poh's-ggz et cetera, staan klaar om Nederland weer op gang te helpen. We roepen een nieuw kabinet op om de nieuwe bekostiging die per 2022 ingaat zo in te richten dat deze professionals op de juiste manier ingezet kunnen worden. Dat draagt bij aan het wegwerken van de wachtlijsten. Daarnaast zal het nodig zijn tijdelijk extra geld vrij te maken bovenop de reeds toegezegde middelen om de inzet van deze professionals in de verschillende sectoren mogelijk te maken. Hierbij pleiten we voor een tijdelijk landelijk boven-sectoraal fonds voor het versterken van mentale veerkracht waar deze zorg uit bekostigd kan worden.

Noodkreet

Op dit moment verschijnen er talloze kritische rapporten, columns en andere publicaties over de knelpunten in de jeugdhulp en jeugd-ggz. De leden van P3NL zijn van mening dat de problematiek rondom de jeugdhulp en jeugd-ggz een centraal item moet zijn in het regeerakkoord.

De genoemde knelpunten hebben betrekking op het ontbreken van adequate diagnostiek, het ontbreken van passende zorg van het juiste niveau, wachtlijsten, problemen met budgetten en gemeentegrenzen, verlies van kwaliteit van zorg door marktwerking én stelselproblemen die om een structurele verbetering vragen. Wij zijn van mening dat er een noodzaak is voor het herijken van de huidige organisatie van deze zorg. Vanuit P3NL willen we drie knelpunten noemen die opgelost moeten worden:

1. We stellen vast dat gemeenten minder deskundige hulpverleners inzetten voor de eerste screening en behandeling. Kinderen en het systeem waar zij onderdeel van zijn, krijgen daardoor vaak niet de zorg die ze nodig hebben.
2. Financiering, regelgeving en wetgeving maken de uitvoering complex en onwerkbaar. Gemeenten maken gebruik van verschillende financieringssystemen: in eigen beheer, uitbesteding, subsidie, overheidsopdracht, 'open house', klassieke aanbestedingsprocedure, Zeeuws model of via de dialooggerichte procedure. Door deze verschillende systemen en de

wetgeving (woonplaatsbeginsel) krijgen cliënten en zorgaanbieders te maken met verschillende regels en vergoedingen, soms zelf binnen één gezin.

3. Het huidige systeem wakkert de concurrentie aan ten koste van de kwaliteit. Zorginkoop van jeugdhulp, dus ook de jeugd-ggz, gebeurt bij sommige gemeenten via een openbare (Europese) aanbesteding. Gevolg: een wildgroei aan ondernemingen die jeugdhulp bieden, waarbij de kwaliteit matig tot soms ronduit slecht is. Het 'programma van eisen' waaraan aanbieders moeten voldoen is laag en er is weinig controle. Inhoudelijk ontwikkelen de bestekken zich meer op gemak en zekerheid voor de gemeenten en minder op bewezen therapieën en toegevoegde waarde van behandelingen voor jongere, naasten en systeem. Bovendien moet voor complexe specialistische ggz per cliënt onderhandeld worden. Niet alleen binnen de zorg maar in zijn geheel moet de jeugd-ggz ook concurreren met publieke uitgaven.

Constaterend dat het huidige stelsel piept en kraakt, vinden wij dat kinderen, jongeren en gezinnen die hulp nodig hebben daar niet de dupe van mogen worden. Er moet naar onze mening structureel extra geld (dus boven de reeds toegezegde middelen) worden vrijgemaakt voor jeugdhulp, onder nader te bepalen voorwaarden. Een voorwaarde zou kunnen zijn dat per definitie in wijkteams hoogwaardige professionele expertise van gedragswetenschappers wordt ingeschakeld om indien nodig, op basis van een gedegen inschatting, vroege interventie vorm te kunnen geven en tijdig en zorgvuldig weer te kunnen afschalen.

Tot slot, wensen wij alle betrokkenen bij de vorming van een nieuw kabinet veel wijsheid toe en een warm hart voor cliënten en professionals binnen de jeugdhulp en de geestelijke gezondheidszorg.

Met vriendelijke groet,

prof. dr. M.J.P.M. (Marc) Verbraak
voorzitter P3NL